

Balassi Bálint életműve Tudományos ülésszak Egerben

Az MTA Irodalomtudományi Intézetének Reneszánsz-kutató Osztálya, a budapesti, a debreceni és a szegedi tudományegyetemek régi magyar irodalomtörténeti tanszékeivel, valamint az egri Tanárképző Főiskolával közösen, az egri Gárdonyi Géza Társaság közreműködésével, Heves megye és Eger Város tanácsainak és az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának védnöksége alatt rendezte ez évi tudományos ülésszakát „*Balassi Bálint életműve*” címmel, 1976. május 12 és 15 között Egerben. Az ülésszak titkára Sántha Teréz volt. A résztvevők száma 140 fő körül mozgott, ebből mintegy 55 egyetemi hallgató. A hazai szakembereken kívül ez alkalommal hat neves külföldi vendéget üdvözölhettünk, akik előadásaikkal és a vitákban való felszólalásaikkal nagyban emelték az ülésszak színvonalát.

Balassi alakjának középpontba állítása ezúttal nem valamely évforduló megünneplését szolgálta. A magyar reneszánsz legnagyobb egyéniségének életével, munkásságával, költészetének kelet-közép-európai összefüggéseivel a tudományos kutatás igen sokoldalúan foglalkozott az utóbbi évtizedekben. A konferencia célja éppen ezeknek az eredményeknek az összegezése volt és egyben indítás, kapunyitás a további útra: Balassinak az európai reneszánszba való beillesztésére és a hiányzó adatok felderítésére. *Varjas Béla* elnöki megnyitójában külön is felhívta a figyelmet a költő életrajzában még tisztázatlan mozzanataira, művei szövegkritikai elemzésének ellentmondásaira, s ezekből következően a Balassi-monográfia hiányára. Az ülésszakon négy nagyobb referátum hangzott el: Komlovszki Tibor: *Balassi és a reneszánsz arány-szemlélet*, *Varjas Béla*: *Balassi Nagyciklusa*, Horváth Iván: *Az eszményi Balassi-kiadás koncepciója* és *Amedeo Di Francesco* (Nápoly): *Balassi és a manierizmus*. A kiselőadások két nagyobb témakörben csoportosultak: május 12-én délután „Kutatások Balassi életéről

és költészetéről” címmel *Bónis György* (*Balassi szentszéki pere*), *Kovács Sándor Iván* (*Balassi Bálint és az Oceánium*), *Ludányi Mária* (*Balassi Szép magyar komédiájának közvetlen hatása a hazai udvari dráma fejlődésére*) és *Ritoókné Szalay Ágnes* („*Írják gyermek-képben*”) számoltak be legújabb kutatási eredményeikről; *Virágh László* az általa nemrég felfedezett két újabb Balassi-dallamról tartott előadást, amelyeket az *Ars Renata* együttes kiváló előadásban be is mutatott, igen nagy sikerrel. Május 14-én délelőtt *Klanczay Tibor* akadémikus elnökletével kerültek sorra „Balassi és Közép-Európa” címmel további kiselőadások: *Jan Ślaski* (Varsó) *Balassi és a korabeli lengyel irodalom összefüggéseiről*, *Gömöri György* (Cambridge) pedig Balassi lengyelországi kapcsolatairól szöveg, újabb levéltári kutatásain alapuló, számos új szempontot felvető előadásában. Ezután *Lőkös István* *A kelet-európai petrarkizmus horvát változatairól*, *Szörényi László* pedig a török-perzsa költészet szerkezeti rokonosságairól tartott kiselőadást.

A viták a tanácskozással mindhárom munkanapján rendkívül élénken, eleven szellemben zajlottak; több mint hetvenen kértek és kaptak szót. Több alkalommal is felszólalt *Sante Graciotti*, a római egyetem Szláv Tanszékének professzora. Külön örvendetes volt az egyetemi hallgatók aktív bekapcsolódása a vitába.

A tudományos programot igen jól egészítette ki a Városi Tanács Elnökének fogadása, az ELTE Balassi Bálint Szavalóköriének Balassi-estje, a környék nevezetes műemlékeinek megtekintése. A kirándulások során és az egész ülésszak lebonyolításában is rendkívül sok segítséget és támogatást kaptunk *Kovács Bélától*, a Gárdonyi Géza Társaság elnökétől.

Az ülésszakon elhangzott valamennyi előadás az ItK 1976. évi 5. számában fog megjelenni.

Sántha Teréz

Balassi-ülésszakra készül az Irodalomtudományi Intézet

A magyar reneszánsz nagy költőjének, Balassi Bálintnak az életművét választotta a Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének reneszánszkutató osztálya a szegedi és debreceni egyetem régi irodalmi tanszékeivel közösen rendezendő tudományos ülészakának témájául. A tanácskozás május 12-15. között az egri tanárképző főiskolán lesz.

Hat munkakülésen négy nagyobb referátum és több előadás foglalkozik majd Balassi munkásságával, életének eddig feltárt eseményeivel, költészetének kelet-közép-európai összefüggéseivel, a kor hatásával Balassi munkásságára. Az előkészítő bizottság elnöke, Varjas Béla professor így tájékoztat az ülészacról:

— Ez az ülészak összegezése az eddigi Balassi-kutatásoknak. Összegezés és indítás is egyben: összegezése annak, amit már sikerült megtudnunk a költőről, és kapunyitás a további útra, vagyis Balassinak az európai reneszánszba való beillesztésére és a hiányzó adatok láncszemeinek felderítésére. Köztudott, hogy 1874-ben Radványban bukkantak rá szerelmes verseire; a kódex később kalandos úton

Sajóházára került, úgyszólván hozzáférhetetlen magántulajdonként és csak a felszabadulás után sikerült, mint országos nemzeti értéket, a Széchenyi Könyvtár számára megszerezni.

Varjas professzor mögött négy évtizedes Balassi-kutatás áll: a restaurátor türelmével és a tudós lelkesedésével követi a hányatott életű Balassi munkásságának fellelhető mozzanatait.

— Az első verse, amit felleltünk, 1577-ben keletkezhetett, tehát négyszáz évvel előttünk élt költő munkásságának nyomvonalát kutatják az irodalomtörténészek. Amint már említettem, a Balassi-kódex 1945-ben lett hozzáférhetővé és ez volt az elindítója Balassi összes művei Eckhart-féle kritikai kiadásának, amit több bővített kiadás követett, egyebek között Balassi Szép magyar komédiájának közreadása. Igen fontos és szép feladat, minél mélyebbre ásva, ifjón és idősebben felkutatni, kiegészíteni, ennek a nagy magyar költőnek az életművét. Ezt a munkát a hazai és külföldi Balassi-kutatókkal folytatandó tudományos eszmecsere előbbre viszi majd.

F. R.

NAPLÓ

Március 23

II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulója alkalmából március 31-én 18 órakor ünnepi műsort rendeznek a Lengyel Kultúrában.

#

Fischer Iván fiatal magyar karmester Milánóban a Pommeriggi Musicali nevű ciklus során két hangversenyt vezényelt. Schumann és Brahms művei hangzottak el. Marcello Abbado zongoraművész — Claudio Abbado testvére — működött közre. Fischer Iván április elsején a cse-

Pécsen megalakult a TIT Társadalomtudományi Stúdiója, amelynek tizenhárom szakosztálya kettős programot dolgozott ki. A műhelyprogramban művészeti kollégiumokat, szerzői esteket, idegen nyelvű klubokat, szaktudományi és politikai vitákat rendeznek, az ismeretterjesztő szabadprogramban pedig szabadegyetemet, szakmai továbbképzést, emléküléseket, nyelvi táborokat, nyári és téli egyetemeket szerveznek. A műsorokat java részét a Társadalomtudományi Stúdió állandó otthonában, a

Mikusz reicigozasa.
Ilyen XX. századi szemé-
tel, kortárs koreográfiaikkal
kozhatunk a program többi
ében?

Az est záródarabja A té-
fiú lesz, teljesen Prokof-
artitúrája szerint. Ezt a
et érzem máris a társu-
ámára legjobban adap-
ónak, s nyilván szerepet
; ebben az együttes fo-
ysága az adott mű stílu-
nt. Kicsit több a gondom
zépső műsorharmaddal,
művével. A Daphnis és
impreszionista jellegű
Hatása elsősorban a
k finom árnyalataiból,
átmeneteiből épül fel.
rman nélkülözni kell itt
sszikus formák attrak-
át, egy az expresszio-
források szögletes, szem-
keménységét. Más esz-
kel kell dolgozni, s
n'azon múlik, hogyan si-
a plasztikai árnyalat, s
az isba fonódó mozdulat-
tok kiépítése. A május
emutatóig azonban re-
tőleg lesz még időnk a
lásra, s nagyon örülnék,
zel a darabbal is hozzá-
atnék a Pécsi Balett
ának gazdagításához, to-
sikeréhez.
M. L.

HÁZAK MAI MŰSORA

az Állami Operaház: Tann-
(B. bérl. 6.) (7) — Erkel
: Koldusopera (Röselér bérl.
— Nemzeti Színház: Hong-
paróka (7) — Madách Szín-
bélard és Héloïse (7) — Ma-
amara Színház: Egy, kettő,
... (7) — Vigaszínház: Mi-
na (C. bérl. 3.) (7) — Pesti
z: Kreutzer szonáta (7) —
si Operettszínház: Cirkusz-
nő (7) — Thália Színház:
elg... ulnézetben (7) — Jó-
ttli... zínház: A salemi bo-
nyos (7) — Színművészeti
la Kamaraterme: A szerető,
ességtudó utcalány (7) —
zkóp Színpad: Magától nem
... (fél 8) — Egyetemi Szín-
sán Vigo filmklub (fél 6 és
— Korona-pódium: Mes poe-
ngrois (francia-magyar est)
Zeneakadémia: Bächer Mi-
zongoraestje (Schumann-
rt-darabok) (fél 8), Kiste-
Schumann-est (közr.: Abra-
larianne, Rolla János, Frank
Dagmar Wanck:—Szendrey)
dikus és romantikus kama-
) (a május 8-i jegyek érvé-
!) (fél 8) — Budapesti Gyer-
nház: Hamupipóke (du. fél
Állami Bábszínház: Cszimas
r, Jancsi és Juliska (de. 10,
3) — Fővárosi Nagycirkusz:
Rodin (vízicirkusz) (fél 8).

ban a szovjet-é filmművészet
helyzetéről és az SZKP XXV.
kongresszusán elfogadott hatá-
rozatokból adódó feladatokról

Legyen ez a periódus a film-
művészet számára is a minő-
ség, az új alkotói keresések
és sikerek öt éve

NAPLÓ

Május 12

Az idei József Attila-díjasok
tisztelőtára innapi estet rendez
az írószövetség és a TIT buda-
pesti irodalmi szakosztálya má-
jus 20-án a Kossuth Klubban.
Bevezetők mond Bata Imre iro-
dalomtörténész, Közreműködik
Merényi Judit, Szemes Mari,
Szokolay Ottó és Vallay Péter.

#

Két kongresszus között cím-
mel, fotódokumentum-kiállít-
ás nyílik csütörtökön a Cseh-
szlovák Kulturális és Tájékoz-
tatási Központ (Népköztársá-
ság úti) helyiségében. A kiállít-
ást dr. Bruno Hribek, a
CSKP KB prágai politikai fő-
iskolájának docense nyitja
meg.

✦

A Fészek Klubban pénteken
közös estet ad Lukács Sándor
és a Modern Rézfűvés Együt-
tes. A műsoron Farkas Ferenc,
Mihály András, Dávid Gyula
szerzeményét mellett Nagy
László verset hangzanak el.
Közreműködik Keveházi János,
Jüptner Vilmos és Elsrich An-
tal.

∞

A magyar nyelv hete kedden
nyílt meg Szombathelyen. A
rendezvények házigazdája a
Tanárképző Főiskola; nyelvhe-
lyességi vetélkedőket rendez-
nek, előadásokat tartanak,
megrendezik a gyors- és gép-
író tanulók, valamint a titkár-
nő-tanfolyam hallgatóinak he-
lyesírási versenyét. Szombathe-
lyen kívül Sárovarott, Kőszegen
és több nagyközségben lesznek
még előadások.

◆

A lüttiichi egyetem egy ar-
cheológusnője megfejtette azt
a 3400 évvel ezelőtti időből
származó, kőbe vésett partitú-
rát, amelyet néhány esztendő-
vel ezelőtt találtak Chaldaa-
ban. A babiloni lelet hierogli-
fái majdnem azonosak a héber
melódiákkal.

Balassi Bálint életműve
címével rendez május 12—15
között tudományos üléssze-
ket Egerben az Akadémia
Irodalomtudományi Intézeté-
nek reneszánszkutató osztálya.
Nyolc munkaülésen számolnak
be tudományos eredményeik-
ről; a magyar reneszánsz leg-
nagyobb egyéniségének élet-
műkutatása során szerzett tap-
asztalataikról hazai és külföldi
Balassi-kutatók. Varjas Béla
professor referátuma Balassi
cikluséptkezéséről szól, Ama-
deo Di Francesco előadása
Balassi és a manierizmus kap-
csolatáról. Balassi Bálint és
Keletközép-Európa témakör-
ben varsói, cambridge-i és
magyar kutatók ismertetik
eredményeiket. Ludányi Mária
Balassi Szép magyar komédiá-
jának közvetlen hatását is-
merteti a hazai udvari dráma
fejlődésére.

∞

Washingtonban bemutatták
az első szovjet-amerikai ko-
produktós filmet, amely Mae-
terlinck meséje alapján ké-
szült: „A két madár” cím-
mel. A filmet a Szovjetunió-
ban forgatták. Főszereplői:
Jane Fonda, Elisabeth Taylor
és Ava Gardner.

◆

Velence műemlékeiről és
múzeumairól tart színes diave-
títéssel egybekötött előadást dr.
Pogány Frigyes egyetemi tanár
péntek este a Kossuth Klub-
ban.

✦

A Néprajzi Társaság nemze-
tiségi szakosztálya ülésén ma
délután fél 4 órakor Magyarok
és horvátok Babocsán címmel
Barabás Jenő, Szuhay Péter,
Máté Judit, Kovács Katalin
és Vass János tart beszámolót
az Akadémia kistermében.

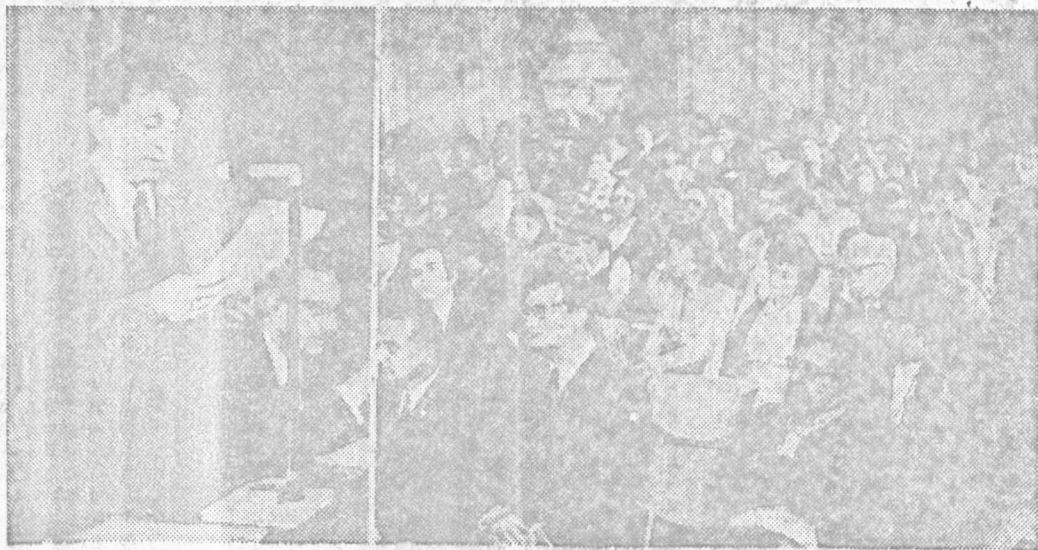
#

A Szovjetunióban 50 kötet-
ből álló sorozatot indítanak
„A világ gyermekirodalmának
könyvtára” címmel.

Magyar Nemzet

Megkezdődött Egerben a Balassi Bálint életművéről rendezett tudományos ülészak

Komlövöszki Tibor előadását tartja

(Fotó: Szántó György)

Eger városa nem véletlenül adott otthont az első nagy lírikusunk életművéről rendezett háromnapos tudományos ülészaknak. Balassi ugyanis ötven lovas hadnagyként életének talán legszebb időszakát töltötte a híres végvárban. Itt érett költővé, itt is megismerhette a vitézi élet megannyi örömét és gondját.

A szervezés feladatát a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének reneszánsz kutatóosztálya, az egri Gárdonyi Géza Társaság, a budapesti, a debreceni, a szegedi tudományegyetemek régi magyar és a Ho Si Minh Tanárképző Főiskola irodalomtörténeti tanszékei vállalták.

Tudósok, főiskolai, egyetemi hallgatók vettek részt a megnyitó ünnepségen, amelyet szerdán déliótt tartottak — stílusos környezetben — az egri főiskola barokk hangulatot keltő dísztermében.

A rendezvényen — többek között — megjelent Polgár Miklós, a megyei pártbizottság osztályvezetője, és Ko-

ncsis Sándor, Eger város Tanácsának elnökhelyettese.

Dr. Varjas Béla, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének osztályvezetője mondott bevezetőt. Hangsúlyozta, hogy az elmúlt harminc év során újabb adalékokkal gazdagodott a kivételes tehetségű poétáról alkotott képünk, mégis számos kérdés vár megoldásra. Nem ismerjük például lengyelországi tartózkodásának részleteit.

Az is tény, hogy nem tisztáztuk életrajzának minden mozzanatát, s alkotásainak szövegkritikai elemzése sem vezetett mindig egyértelmű eredményre. Emiatt is várta magára a Balassi-monográfia megírása.

Szalay István, a megyei tanács általános elnökhelyettese a költő egyéniségét, irodalmi rangját méltatta, majd Komlövöszki Tibor, az MTA Irodalomtudományi Intézetének munkatársa, az Irodalomtörténeti Közlemények felelős szerkesztője olvasta fel értekezését *Balassi és a reneszánsz arányszemlélet* címmel. Változatos pél-

datár felsorakoztatásával igazolta, hogy a kor uralkodó művészetszemléletének hatása megmutatkozik a kivételes képességű lírikus költeményeinek jó részében.

A tartalmas előadást követő vita után kiselőadások hangzottak el Balassi életéről és költészetéről. A szót kérők, Bónis György, Kovács Sándor Iván, Ritoókkné Szalay Ágnes, az egri Ludányi Mária — legújabb kutatásairól tájékoztatták a hallgatóságot.

Az első nap programját színesítette az Ars Renata együttes műsora.

Ma folytatódnak az előadások, s este a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Balassi Bálint Szavalköre lép majd pódiumra.

Május 14-én, pénteken a külföldi szakemberek — többek között a cambridge-i Gömöri György, a varsói Jan Slaski és a nápolyi Amadeo Di Francesco — adnak ízelítőt tudományos megállapításaikból.

(pécsi)

Balassi és a világirodalom

De sokan írták már meg, hogy literatúránk legkiválóbbjainak a világirodalom kivételes nagyságai közt a helyük.

Így igaz, ám a valóság azért mégis más. Országainkon túl bizony keveset tudnak róluk, elsősorban azért, mert szellemi diadalútjukat a nyelvi korlátok akadályozzák.

Ezért öröm, ha külföldi kutatók foglalkoznak velük, ráadásul olyanok, akik vállalkoznak népszerűsítésükre is.

Erre gondolok, amikor Jan Slaskival, a varsói, Amedeo Di Francescòval, a nápolyi és Gömöri Györggyel, a cambridgei egyetem tanáraival beszélgetek.

Mindhárman a Balassi Bálint életművéről rendezett háromnapos tudományos ülészakra érkeztek Egerbe. Közös vonásuk az, hogy kedvelik első nagy lírikusunk műveit, s értékes adalékokkal gazdagították költészetével kapcsolatos ismereteinket.

A lengyel adjunktus a két nép hagyományos, a történelem által hitelesített barátságát emlegeti.

— A középiskola után magyar—lengyel szakra jelentkeztem, s a diploma megszerzése után a reneszánszt választottam kutatási témául. Köztudomású, hogy ebben a korban is igen szoros szálak kötötték össze a két nemzetet. Természetesen ennek elsősorban kulturális vetülete érdekelt. Különösképp vonzott a XVI. századi magyar irodalom, s a végvári harcok költőjének kalandos, szinte regénybe illő élete. Ismereteimet akkor mélyíthettem el igazán, amikor két szép évet töltöttem Magyarországon lektorként.

A nápolyi pedagógus egy sztorival indít.

— A komolyan ígérkező próba felcsigázza az embert, s úgy érzi: képességeiből vizsgáljuk, ha nem retten meg a nehézségektől. Ezért birkóztam meg nyelvük buktatóival. Később többször jártam hazájukban, s ma is büszke vagyok arra, hogy szakdolgozatomat a *Szép magyar komédiából*, s kandidátusi értekezésemet Balassi munkásságából készíthetem.

Mit hallottak neves poétáinkról a nagyvilágban? Ismerik-e műveinek legjavát?

Erről kérдем őket, s a válaszok nem épp szívderítőek.

J. SLASKI: — Egy gyűjteményes kötetben — ez hét évszázad legjobb magyar alkotásaiból az izelítőt — kilenc versét olvashatjuk. Más, sajnos, eddig még nem fordítottak lengyelre tőle. Azt hiszem, változik a helyzet, ha a kutatás újabb összefüggésekre is fényt derít majd. Csak egy példát saját feltételezéseimből. A végek

Jan Slaski, Amedeo Di Francesco, Gömöri György (balról jobbra)
(Fotó: Szántó György)

dalosára bizonyára hatott a nagy reneszánsz költő: Kochanowski. Elképzelhető az is, hogy találkoztak. Közösen mindenesetre sokat tehetünk, hiszen önök sem tisztázták még lengyelországi tartózkodásának részleteit. Előadásomban korabeli irodalmunkkal való kapcsolataira szeretnék utalni.

A. DI FRANCESCO: — A régi magyar literatúrában nálunk egy viszonylag szűk kör mozog otthonosan. Fordítások sajnos nincsenek. Mi mégis arra törekszünk, hogy legalább a hallgatók tájékozottságát gyarapítsuk. Engem most Zrinyi Miklós epikai költészeté foglalkoztat.

GÖMÖRI GYÖRGY docens: — En lengyel és magyar irodalmat oktatok Cambridgeben. Mi tagadás, volt mit tenni, mert angol földön vajmi keveset tudnak reneszánsz nagyságainkról. Fura kivételek persze akadnak. Az egyik amerikai szerzőnek megtetszett Tinódi Lantos Sebestyén egyénisége, s passzióból lefordította műveit. A mai líra iránt viszont nagyon érdeklődnek. Ezért szerkesztettem egy József Attila-kötetet, tolmácsoltam Nagy Lászlót, s társfordítója vagyok egy Radnóti-kiadásnak. Nem maradt visszhang nélkül az a könyv sem, amit a magyar és a lengyel irodalom 1945—1956-ig terjedő történetéről írtam.

Abban mindhárman egyet értenének, hogy nincs szebb küldetés az igazi értékek képviselésénél, a sajátos körülmények miatt — ilyenek a nyelvi sorompók — észrevétlen kincsek feltárásánál.

— Vajon Balassi esetében milyen segítséget adott ehhez az életművéről rendezett tudományos emlékülés?

J. SLASKI: — Kitekintést, szélesebb látókört kínált, hiszen úgyszólván teljes képet kaptunk arról a témáról, amelynek csak egy részletével bíbelődünk. Az itt elhangzó előadások megkönnyítették az eligazodást, a viták és a baráti eszmecsere ráadásul ötleteket adtak, s a tisztánlátást szolgálták. Az külön öröm, ha

a magunk szerény eredményeivel hozzájárulhatunk az önök kutatási sikereihez. A legtöbbet az a poeta nyervele, aki valóban világirodalmi nagyság.

A. DI FRANCESCO: — Másodszor járok Egerben. Először — igen rövid időre — a debreceni nyári egyetem hallgatójaként voltam itt. Most viszont alkalmam adódott eredeti környezetben felidézni a végek énekesének életét. Olyan ösztönzés ez, amelyhez íróasztal mellett, Nápolyban, sosem juthat az ember.

GÖMÖRI GYÖRGY: — A személyes találkozások rendkívül fontosak. Hármunkat például az azonos téma hozott össze. Jó elmondani: Balassinak is köszönhető, hogy lengyel és olasz kollégámmal magyarul beszélhettem...

Pécsi István

14.00:
A Stülpner legenda

Hétreszes, színes NDK-filmsorozat vetítését kezdi meg a televízió Stülpner Karl kalandjairól. A fordulatos cselekményű sorozat Szászországban játszódik, s amolyan német Robin Hood-történet. Stülpner esszel, furfanggal, egyéni leleménnyel az urak ellen fordul, s a szegények érdekeit képviseli. Ahol teheti, megtámadja a gazdagokat, elveszi kincseiket, de nem tartja meg magának, hanem a rászorulóknak, a legszegényebeknek juttatja. Az izgalmas, bővelkedő történetből természetesen a szerelmi szál sem hiányzik: Stülpner ugyancsak hódító jelenség — s kedveli a gyengébb nemet.

A filmsorozat főszereplője a nálunk is ismert, népszerű NDK-beli színész, Manfred Krug.